

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

2025

DOSSIER #61

DOSSIER PARA TRABALLADORES E TRABALLADORAS DE HORTOS URBANOS ECOLÓXICOS

Introdución

O labor nos hortos urbanos ecolóxicos integra unha dimensión produtiva, ambiental, social e pedagóxica. As persoas que exercen este oficio deben posuír un conxunto de competencias técnicas e transversais que garantan unha xestión sostible dos cultivos, o respecto pola biodiversidade e a promoción dunha cidadanía máis consciente e comprometida co medio ambiente.

Competencias profesionais

Competencias técnicas

- **Planificación agronómica:** capacidade para organizar o espazo produtivo, establecer rotacións, asociacións de cultivos e calendarios de sementeira segundo criterios agroecolóxicos.
- **Manejo ecolóxico do solo:** coñecemento profundo da estrutura, composición e dinámica do solo, así como das técnicas de mellora mediante compostaxe, acolchamento, abonos verdes e non laboreo.
- **Xestión da auga:** uso responsable da auga a través de sistemas de rega eficiente (goteo, microaspersión), captación de augas pluviais e monitorización da humidade.
- **Control biolóxico de pragas e enfermidades:** identificación temperá de pragas e desequilibrios, utilización de organismos auxiliares, preparados vexetais e métodos preventivos.
- **Produción e conservación de sementes:** selección de exemplares, limpeza e almacenamento de sementes autóctonas ou adaptadas ao medio.
- **Manexo de ferramentas e maquinaria lixeira:** utilización segura e eficiente de apeiros manuais, pequenos motocultores e sistemas de rega.

Competencias ambientais

- **Fomento da biodiversidade funcional:** creación de áreas refuxio, plantación de especies melíferas e mantemento de corredores ecolóxicos.
- **Economía circular e redución de residuos:** aplicación rigorosa de sistemas de compostaxe urbana, reutilización de materiais e minimización do desperdicio.
- **Observación ecolóxica:** capacidade de interpretar fenómenos naturais e responder con prácticas adaptativas respectuosas co ecosistema.

Competencias sociais e comunitarias

- **Comunicación efectiva:** habilidade para transmitir coñecementos agrarios a persoas usuarias e colectivos diversos.
- **Traballo colaborativo:** coordinación con outras persoas hortelás para manter espazos comúns harmoniosos e produtivos.
- **Mediación e dinamización:** participación en actividades educativas, obradoiros e iniciativas de sensibilización ambiental.

Funcións e tarefas principais

Tarefas agronómicas

- Preparación do terreo mediante técnicas ecolóxicas.
- Sementeira, plantación, transplante e tutorización.
- Seguimento do crecemento e rexistro de incidencias fenolóxicas.
- Aplicación de medidas preventivas e curativas non químicas.
- Colleita, selección e clasificación de produtos.
- Mantemento xeral do horto: limpeza, reparación de estruturas e conservación de ferramentas.

Xestión e planificación

- Elaboración de plans de cultivo anuais e estacionais.
- Control de inventarios de materiais, insumos ecolóxicos e sementes.
- Rexistro e avaliación de resultados produtivos e ambientais.
- Proposta de melloras técnicas e prácticas máis sostibles.

Actividades pedagóxicas e comunitarias

- Asesoramento a persoas usuarias e grupos escolares.
- Organización de visitas guiadas e obradoiros.
- Fomento da participación cidadá e da cultura agroecolóxica.
- Colaboración con entidades sociais, educativas e ambientais.

Coñecementos requeridos

Fundamentos de agroecoloxía

- Bases ecolóxicas da produción vexetal.
- Ciclos biogeoquímicos e interaccións planta–solo–microbiota.
- Prácticas de agricultura sostible adaptadas ao ámbito urbano.

Botánica e fisioloxía vexetal

- Identificación de especies hortícolas, aromáticas e espontáneas.
- Comprensión dos procesos fisiolóxicos que condicionan a produción.
- Nocións de mellora varietal tradicional e conservación de recursos xenéticos.

Edafoloxía e fertilidade

- Tipoloxías de solos, análise e interpretación de parámetros básicos.
- Técnicas de fertilización orgánica e compostaxe.
- Prácticas para a conservación da estrutura e actividade biolóxica do solo.

Fitopatoloxía e entomoloxía aplicada

- Identificación de patóxenos, pragas e trastornos fisiolóxicos.
- Métodos ecolóxicos de control e prevención.
- Uso responsable de produtos certificados para agricultura ecolóxica.

Normativa e seguridade

- Regulamentos relativos á agricultura ecolóxica e á seguridade alimentaria.
- Protocolos de hixiene, ergonomía e prevención de riscos laborais.
- Regulación municipal e estatal relativa a espazos agrícolas urbanos.

Ética profesional e principios de actuación

As persoas dedicadas aos hortos urbanos ecolóxicos deben promover unha ética baseada en:

- **Respecto polo medio natural e polos ciclos da vida.**
- **Transparencia e colaboración na comunidade.**
- **Uso racional dos recursos e redución da pegada ecolóxica.**
- **Promoción do coñecemento aberto e do intercambio de saberes tradicionais.**

Conclusión

A profesión de traballador ou traballadora de hortos urbanos ecolóxicos require unha combinación equilibrada de coñecementos técnicos, sensibilidade ambiental e capacidades sociais. O seu labor contribúe á resiliencia das cidades, á educación ambiental da cidadanía e á creación de espazos produtivos que fortalecen a cohesión comunitaria e a sustentabilidade.

HORTOS URBANOS

DA DEPUTACIÓN DE LUGO

